

СТАНОВИЩЕ

по дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ по професионално направление

3.8. Икономика, ДП – Икономика и управление (индустрия)

на Магдалена Вихренова Влахова-Велева, задочен докторант

към катедра „Икономика и управление по отрасли“ при

Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

От: проф. Румен Младенов Георгиев, доктор на икономическите науки,

член на научно жури съгласно Заповед № РД38-285/13.06.2022 г.

на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“

ТЕМА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД:

***„Управление на рисковете при приемането на страна – членка на ЕС в
Икономическия и паричен съюз“***

I. Обща оценка за представения дисертационен труд и подготовката на докторанта

За участието си в процедурата по публична защита докторантът Магдалена Влахова-Велева е представила дисертационен труд на тема „Управление на рисковете при приемането на държава членка на ЕС в Икономическия и паричен съюз“, състоящ се от 189 страници, компютърно набран текст, от които 182 страници основен текст, списък на публикациите по темата на дисертационния труд, приложения и библиография. Основният текст е разделен в уводна част, четири глави и заключение. Дисертационният труд съдържа 37 фигури и 49 таблици. Използваната литература е цитирана в библиографската справка, която включва 190 източника на български и чуждестранни автори. По темата на дисертацията са направени шест публикации в научни издания в България, сред които списание „Икономическа мисъл“ към Българска академия на науките. Резултатите са представени на Втора и Трета обща докторантска конференция на Софийски университет. Основните резултати са обсъдени със специалисти в сферата на икономиката. *Набраният общ брой точки от публикациите на докторанта съгласно националните изисквания е 45, при минимално изискване от 30 точки за придобиване на научната и образователна степен „доктор“, област 38 „Икономика“.*

Относно подготовката на докторанта ще отбележа, че кандидатът Магдалена Влахова-Велева е придобила бакалавърска степен по „Стопанско управление“ в Стопанския факултет на СУ с две дипломи – от СУ и Университет Лил 1, Франция, през 2015 година, а през 2017 година придобива магистърска степен по специалност „Финансов мениджмънт“ също с две дипломи – от СУ и Университет Монтеско – „Бордо IV“, Франция. От 2018 година до момента е докторант към катедра „Икономика и управление по отрасли“ в Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

В периода от 2010 година до 2015 година Магдалена Влахова-Велева работи като търговски сътрудник в бизнес фирми, а след придобиване на висше образование – 2016 и 2017 година последователно е стажант и консултант по управление, а от 2017 година до момента е младши експерт в МФ. Паралелно повишава квалификацията си с допълнително обучение и стаж в Българския дипломатически институт, Европейския институт по публична администрация и в международни организации.

Оценявам темата и методологията на дисертационния труд като актуални, обосновани и полезни главно поради начина, по който еврото засяга отделните икономически сектори и пазари в страната и ЕС като цяло. Актуалността на изследването се увеличава и от намерението на България, както и на Хърватия да приемат през следващите години единната европейска валута. Значимостта на този въпрос извежда на преден план необходимостта от задълбочено проучване на потенциалните предимства и рискове от единната валута върху икономиките на новоприетите държави членки от Източна, Централна и Южна Европа, както и отражението ѝ върху динамиката на различни икономически сектори.

За разработването на дисертационния труд са обосновани и използвани съвкупност от методологични подходи, които позволяват да се изведат тенденциите в развитието на темата за Икономическия и паричен съюз и неговото въздействие върху различни икономически показатели на държавите членки, подбрани на база на наличните данни. Приложени са общоприети методи и средства на анализ, сред които са методът на систематичното литературно проучване, (разгледани са и систематизирани множество публикации от тази област на икономическата наука), методите на описателния анализ, чрез който се анализират промените в различни икономически показатели и статистически и иконометрични методи. Количественият анализ се състои в прилагането на статистически анализ на данни, взети от официалния статистически източник на Европейския съюз,(Евростат).

II. Оценка на научните и практически резултати и приноси на кандидата:

Представените публикации са свързани пряко и косвено с темата. Разработките са публикувани в издания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове, което съответства на актуалните изисквания по Правилника по прилагане на Закона за развитие на академичния състав (последни изменения и допълнения). Ще отбележа като водеща публикацията на докторанта във водещото българско научно списание „Икономическа мисъл“ (6/2020)

По представения от докторанта Магдалена Влахова-Велева дисертационен труд имам следните **констатации и потвърждения на приносите:**

1. Актуалността и степента на разработеност на проблема са анализирани в увода. *Добре са обосновани целта и задачите на дисертационния труд, предмета и обекта на изследването, методологическият подход към изследването а така също тезата, която ще бъде потвърдена в труда.*

2. *В дисертацията е направен преглед на развитието на теорията за оптимални валутни зони и на Икономическия и паричен съюз на Европейския съюз.* Проследена е динамиката на специфични показатели за потребителски стоки, капиталови стоки, междинни стоки, както и за оборот в услугите, износа и вноса на стоки и услуги за група от държави членки от Източна, Централна и Южна Европа. *Въпросните индикатори са недостатъчно изучени в научните анализи, поради което настоящата разработка попълва литературата в тази изследователска област и може да се разглежда като принос на десертанта.*

3. *В дисертацията е проведено емпирично изследване, на базата на което се извеждат ефектите от въвеждане на еврото върху ключови икономически показатели: икономически растеж, ценово равнище и заетост.* Регресионните модели са с панелни данни за група от държави-членки на еврозоната от Източна, Централна и Южна Европа, които последни са приели единната валута, допринасяйки с ново знание към тази научна област. Приемането на еврото се свързва с промяна на индекса на инфлация с 4,4% (2015=100), освен това еврото екстернализира връзката между брутен вътрешен продукт и инфлация. Присъединяването към еврозоната в случая води до увеличение средно с 2,4% на brutния вътрешен продукт и с 1% на нивото на заетост.

4. *Изследването допринася към научното знание като се разграничават и анализират икономически показатели, свързани с оборот на потребителски стоки и капиталови и междинни стоки, както и с оборот в услугите.* Всички получени коефициенти на влияние в

регресионните модели с панелни данни са с положителен знак, което показва, че рисковете при въвеждане на единната валута са положителни рискове („upside risks“). Като част от изследването на риска, изчислението на количествените е вероятно изчисление и управлението може да бъде информирано с интервала на промяна на коефициентите. По-конкретно, това се изразява с нарастване на индекса на индустриалния оборот в преработващата промишленост с 5,9%, ръст от 2,8% в оборота на потребителски стоки, като положително влияние върху оборота на недълготрайни потребителски стоки е 2,8%, докато при дълготрайните потребителски стоки не е статистически значимо. Също така, положителният позитивният ефект от присъединяването към еврозоната в извадката от държави членки от Източна, Централна и Южна Европа върху индекса на оборота на капиталовите стоки и индексът се повишава с 20,3, а индексът на оборота на междинните стоки се покачва със 16,3. Въвеждането на еврото би довело до нарастване на индекса на оборота в услугите с 9,7%

5. Научно-приложния принос на дисертационния труд е валидирането на теоретичните предположения и резултатите от изследванията относно взаимовръзката между прилагането на над националната валута и търговията. Изследван е рискът от потенциално негативно влияние от въвеждане на еврото към износа и вноса на стоки и услуги. Чрез използваната методология е показано, че рискът е с положителен знак. По-конкретно вносът и износът на стоки и услуги биха се увеличили съответно с 5,2% и 4,7% при приемане на еврото. Управлението на риска е представено чрез интервалите на промяна на коефициентите в модели съответно с показателите за износ и внос на стоки и услуги. Освен това, коефициентите на влияние в двата регресионни модела имат положителни стойности, което определя рисковете при присъединяването към еврозоната като положителни по отношение на търговията.

6. В дисертацията се очертават и възможни прогнозни сценарии за развитието на определени икономически показатели с и без приемане на еврото за държави-членки на Европейския съюз, участващи към настоящия момент във Валутно-курс механизъм II. Прави се оценка на някои от предимствата и рисковете от използването на единна валута за двете кандидат-членки за еврозоната – България и Хърватия. Приносът е, че се демонстрира как еврото би повлияло на динамиката в търговията, капиталовите инвестиции и преработващата промишленост в България и Хърватия. Индексът на оборота на капиталовите стоки е повисок средно с 9,7 пункта за България и с 10,3 за Хърватия с приемане на еврото, докато индексът за оборота в преработваща промишленост се повишава с въвеждане на еврото само в Хърватия (средно със 7,7 пункта). Индексите за износ и внос на стоки и услуги биха били по-високи средно с 9,1 и 11,7 пункта в България и 13,7 и 14,9 в Хърватия. Управлението на риска е свързано с интервалите на промяна на коефициентите, които варират според резултатите, получени при изчисляването на различните прогностични сценарии. Следователно, направеното изследване

допринася за анализа разходи-ползи на България и Хърватия, преди официалното присъединяване към еврозоната като посочва как еврото се отразява на инвестициите, търговията и производството за двете кандидат членки и се показва, че ползите надхвърлят рисковете.

Основен принос на дисертацията е, че посредством комбинирането на различни похвати е достигнато до сходни изводи, което допълнително ги затвърждава. По-конкретно, въз основа на резултатите от проведените изследвания, е открито благоприятно влияние от въвеждането на еврото в държавите-членки на Европейския съюз върху бизнес средата и търговията и по-слаб ефект върху потреблението. Освен, че са представени различните перспективи на влиянието на единната валута, самите ефекти от въвеждането ѝ са изразени количествено. Управлението на риска следва да се насочи към максимизиране на положителните ефекти от въвеждане на еврото. Участието в еврозоната от страна на България и Хърватия би имало позитивен ефект върху двете икономики. Направен е извод, че следва да бъдат изучени конкретните измерения на ефектите от още показатели за бъдещи държави-членки на еврозоната и, че конкретният момент на присъединяване също би могъл да окаже влияние.

Обобщаващият научен принос е достигането до едни и същи изводи чрез различни източници, както и научно приложните резултати, тъй като всяка потенциална държава членка на еврозоната може да приложи създадената система за оценка и анализ на икономическите показатели.

III. Препоръки и въпроси към дисертанта:

По отношение на дисертационния труд могат да се отправя и някои бележки, препоръки и въпроси, **които не намаляват** качеството му като научна разработка:

1. Препоръчвам на кандидата Магдалена Влахова-Велева в бъдещата си научна дейност при цитирането на данни да посочва и директните линкове и програмния код, с което ще се осигури по-добра възпроизводимост на резултатите.

2. Полезно и интересно би било дисертантът при защитата да изкаже мнението си кои от прогнозните сценарии и защо според него биха били най-реалистични за сбъждане.

IV. Лични впечатления:

Познавам кандидата Магдалена Влахова-Велева в качеството и на студентка, но не и в процесите на непосредствената научна и практическа дейност. Впечатлението ми за нея от резултатите от разработката и публикациите могат накратко да се формулират както следва: *организирана, трудолюбива и последователна в работата. Има добра икономическа култура, социалноикономически знания и трайни изследователски интереси.*

V. Заключение:

Въз основа на така представените обстоятелства по горните точки, **заявявам своята положителна оценка** за представения за публична защита пред научно жури дисертационен труд на тема „Управление на рисковете при приемането на държава членка на ЕС в Икономическия и паричен съюз ” с автор **Магдалена Влахова-Велева**. Същата отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на вътрешните правила на СУ „Св. Климент Охридски”, поради което предлагам на членовете на научното жури да **гласуват положително за присъждането на Магдалена Влахова-Велева образователната и научна степен „доктор”**. Такова ще бъде и моето гласуване.

11.08.2022г.

София

Член на журито:

проф. Румен Георгиев,

доктор на икономическите науки